

ÇOCUK CİNSEL İSTİSMARININ HUKUKİ BOYUTUNA SOSYAL HİZMET PERSPEKTİFİNDEN BAKIŞ: TÜRKİYE'DEKİ GÜNCEL TARTIŞMALAR ÜZERİNDEN BİR İNCELEME

Pınar Akkuş

Dr.Öğretim Üyesi, İstanbul Arel Üniversitesi/Sosyal Hizmet Bölümü, Türkiye,
pinarakkus@arel.edu.tr

Abstract

The Social Work Perspective on the Legal Dimension of Child Sexual Abuse: An Inquiry into Current Debates In Turkey

Legal regulations against the crime of child sexual abuse are related to the determination of the penalties to be imposed on the perpetrators and the organization of the way the child protection systems function, which is of critical importance for the victims. It is possible to assert that in Turkey, public sensitivity towards child sexual abuse has recently increased. In 2018, numerous amendments were proposed in the Grand National Assembly of Turkey concerning the issue. In this study, all of the amendment proposals regarding child sexual abuse debated at the National Assembly in the recent legislative years have been examined, with the aim being to understand the perspectives of the victims and perpetrators of such crimes. In this context, the content of the 22 amendment proposals submitted at the National Assembly between the dates of 02.07.2018 and 16.05.2019 has been analysed. Categories have been developed on the basis of the subject and amendments required in these proposals and these categories have been discussed in the light of public debates. Using this method, the aim has been to scrutinize, from the perspective of social services, the approach contained in these amendment proposals, the articles of Turkish Criminal Code and other legislation regarding child sexual abuse. It has been observed that in the recent legislative years, amendment proposals were brought to the General Assembly about four laws considering child sexual abuse. Three of these laws (Turkish Criminal Code No. 5237, Code of Criminal Procedure No. 5271, Law No. 5275 on the Execution of Sentences and Security Measures) are related to the criminal justice system and one (National Education Basic Law No. 1739) is related to the education system. It has been observed that the amendment proposals submitted to the General Assembly are heavily focused on the penalties to be imposed on the perpetrators of child sexual abuse and the regulations regarding the child protection system, which is of critical importance for the victims and the education system were voiced to a less extent. Although regulation of sexual abuse in the criminal law and imposing the required penalties to the perpetrators is of great importance, considering from a social services perspective, legal regulations for the development of a system protecting the rights of children are also highly important. This study can be expected to contribute to the literature by improving our understanding of the child sexual abuse approaches in Turkey to the victims and perpetrators of child sexual abuse.

Keywords: Victims of child sexual abuse, perpetrators of child sexual abuse, Turkish Criminal Code, child protection system, social services.

Özet

Çocuk cinsel istismarı suçuna yönelik hukuki düzenlemeler faillere verilecek cezaların belirlenmesi ve mağdurlar açısından kritik öneme sahip olan çocuk koruma sisteminin işleyişinin düzenlenmesiyle ilgilidir. Türkiye’de son dönemde çocukların cinsel istismarına yönelik suçlar konusunda kamuoyunda hassasiyetin arttığı ifade edilebilir. 2018 yılında bu konuyla ilgili pek çok kanun teklifinin Meclise sunulduğu görülmüştür. Bu çalışmada Mecliste son dönem yasama yıllarında (27. Dönem 1. Yasama Yılı: 25.06.2018 ve 27. Dönem 2. Yasama Yılı: 01.10.2018 ve sonrası...) görüşülen, çocuğun cinsel istismarını konu alan tüm kanun teklifleri suçun mağduruna ve failine yönelik bakış açısını anlamak amacıyla irdelenmiştir. Bu bağlamda 02.07.2018-16.05.2019 tarihleri arasında Meclise sunulan 22 adet kanun teklifinin içeriği analiz edilmiştir. Kanun tekliflerinin konusu ve tekliflerde belirtilen değişiklikler üzerinden kategoriler geliştirilmiş, kamuoyuna yansıyan tartışmalar eşliğinde ortaya çıkan bu kategoriler hakkında tartışma gerçekleştirilmiştir. Bu yöntemle kanun tekliflerinde çocuğun cinsel istismarını ele alan, başta Türk Ceza Kanunu maddeleri olmak üzere, mevzuat metinlerindeki yaklaşım sosyal hizmet perspektifinden irdelenmeye çalışılmıştır. Son dönem yasama yıllarında çocukların cinsel istismarı konusunda Meclise 4 Kanun hakkında teklifler sunulduğu görülmüştür. Bu kanunların üçü (5237 Türk Ceza Kanunu, 5271 Ceza Muhakemesi Kanunu, 5275 Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun) ceza adalet sistemi ile biri (1739 Milli Eğitim Temel Kanunu) eğitim sistemi ile ilgilidir. Meclise sunulan tekliflerin ağırlıklı olarak çocuk cinsel istismarı faillerine verilecek cezalara odaklandığı, mağdur açısından hayati öneme sahip çocuk koruma sistemi ve eğitim sistemine yönelik düzenlemelerin daha az dile getirildiği görülmüştür. Cinsel istismar suçunun ceza hukukunda düzenlenmesi ve failerin hak ettikleri cezayı almaları çok önemli olmakla birlikte sosyal hizmet perspektifinden bakıldığında çocuğun haklarını koruyan bir sistem geliştirilmesine yönelik hukuki düzenlemeler de yüksek derecede önem taşımaktadır. Bu çalışmanın çocuğun cinsel istismarı konusunda Türkiye’de mağdura ve faile yaklaşımın anlamlandırılması noktasında literatüre katkı sunacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Cinsel istismar mağduru çocuklar, çocuk cinsel istismarı faileri, Türk Ceza Kanunu, çocuk koruma sistemi, sosyal hizmetler.

1 GİRİŞ

Dünya Sağlık Örgütü (World Health Organization, 1999), çocuk cinsel istismarını, çocuğun üzerindeki sorumluluk, güven ve güç ilişkisini kullanan yetişkin veya başka bir çocuk tarafından cinsel amaçlı kullanımı şeklinde tanımlamaktadır. Tüm dünyada çocuklar aile içinden, yakın çevrelerinden (akrabalık, komşuluk, akran ilişkileri vb.) ve hiç tanımadıkları kişilerden gelen cinsel istismarla karşı karşıya kalmaktadır. Çocuklar korktukları, çekindikleri ya da anlam veremedikleri için cinsel istismarı saklama eğilimi sergilemekte, bu da cinsel istismar mağduru çocukların çok büyük bir kesiminin çocuk koruma sistemi tarafından bilinmemesine neden olmaktadır (Finkelhor, 1994, s. 32; Fallon & vd., 2010, s. 70; Lazenbatt, 2013, s. 5; Sokullu-Akıncı, 2008, s. 91). Türkiye’de cinsel istismara ilişkin sistematik bir şekilde tutulmuş istatistik veriye ulaşmanın mümkün olmadığı belirtilmelidir. Bununla birlikte Türkiye genelinde cinsel istismar mağduru çocuklara hizmet veren Sağlık Bakanlığı’na bağlı Çocuk İzlem Merkezlerine Ocak 2011–Mayıs 2016 arasında 21.068 olgunun başvurduğu raporlanmıştır (ASUMA&İMDAT, 2018). Türkiye’de Adalet Bakanlığınca yayınlanan adli istatistiklere göre 2018 yılında çocukların cinsel istismarı konulu açılan davalardaki suç sayısı 18.290 olarak belirtilmiştir. Bu istatistikler 2018 yılında Türk Ceza Kanununda Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçların (41,841) neredeyse yarısının (%43.7) çocuklara karşı işlendiğini göstermektedir (Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, 2018, s. 55). Çocukların cinsel istismarı konusunda bir diğer önemli nokta ise faillere verilen cezalardır. Kişilerin cinsel suçların cezalarından çekinmelerini sağlamaya yönelik hukuki düzenlemeler büyük önem taşımaktadır. Türkiye’de cinsel istismarın ortaya çıkması ve resmi makamlara raporlanabilmesi için var olan hukuki ve kurumsal alt yapının, çocuğun yüksek yararı için geliştirilmesi gerektiği ifade edilmelidir.

1.1 Türkiye’de Çocuk Cinsel İstismarının Hukuki Boyutu

Bu bölümde çocuğun cinsel istismarı bağlamında Türkiye’nin kabul ettiği uluslararası sözleşmelere ve bu sözleşmelere ek olarak imzalanmış Protokollere özet olarak değinilmiş, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun cinsel istismarla ilgili maddeleri son dönemde geçirdiği değişimler ele alınmıştır.

1.1.1 Uluslararası Mevzuat

Türkiye tarafından 1995 yılında uygulanmaya başlanan Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinde (1989) çocuğun cinsel istismarı konusunun detaylı bir şekilde ele alındığı görülmektedir. Sözleşmenin 19., 32., 34., 35. ve 39. maddeleri çocuğun her türlü cinsel sömürü ve suiistimale karşı devlet tarafından korunması ve devletin bu konuda her türlü önlemi alması gerektiğini ifade etmektedir. Çocukların korunma süreçlerinin, bedensel ve ruhsal tedavilerinin belirli aralıklar ile Taraf Devletler tarafından gözden geçirilmesi gerektiği de ifade edilmiştir (Madde 25). Bu Sözleşmeye Ek olarak Türkiye'nin 2002 yılında onayladığı Çocuk Satışı, Çocuk Fahişeliği ve Çocuk Pornografisi İle İlgili İhtiyari Protokol, (2000) ve 2003 tarihinde onayladığı Sınırtaşan Örgütlü Suçlara Karşı BM Sözleşmesi'ne Ek İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol (2000) bu Sözleşmeyi tamamlayıcı niteliktedir. Türkiye'nin 2001 yılında kabul ettiği Kötü Şartlardaki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Önlemler Sözleşmesi (1999)¹ ve Türkiye tarafından 2010 yılında imzalan Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi (2001) hukuki bağlayıcılığı olan diğer önemli metinlerdir. Türkiye'nin 2010 yılında Kabul ettiği (Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması (Lanzarote) Sözleşmesi (2007) koruyucu-önleyici hizmetler, ceza hukuku, mağdurlara yardım için müdahale programları ve verilerin kaydedilmesi/saklanması konularını ele alan kapsamlı içeriği ile hayati öneme sahiptir. Kadına Yönelik Şiddet ve Aile içi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi (İstanbul) Sözleşmesi (2011) ise imzaya açıldığı 2011 tarihinde Türkiye tarafından imzalanmıştır. Sözleşmede geçen "kadın" teriminin 18 yaşından küçük kızları da kapsayacak şekilde tanımlanması [Madde 3 (f)] çocuk hakları açısından büyük önem taşımaktadır. Türkiye'nin 1985 yılında imzaladığı Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi/CEDAW (1979) çocuğun nişanlandırılması ve evlendirilmesine yönelik tedbir alınması gerektiğini (Madde 16/2) dile getiren öncü bir metin olarak hatırlanmalıdır.

1.1.2 Türk Ceza Kanunu Bağlamında Çocuk Cinsel İstismarına Yönelik Hukuki Düzenlemeler

5237 Türk Ceza Kanununda (TCK) çocuğun cinsel dokunulmazlığına karşı işlenen suçlar, Madde 103 *Çocukların cinsel istismarı* ve Madde 104 *Reşit olmayanla cinsel ilişki* olmak üzere iki ayrı madde halinde düzenlenmiştir. Cinsel taciz başlıklı 105. Maddede ise mağdurun çocuk olması konusuna değinilmiştir.

103. ve 104. Maddelerde on beş yaşını tamamlamış ve algılama yeteneği gelişmiş çocuklara sınırlı bir cinsel özgürlük tanındığı görülmektedir. Bu bağlamda 103. maddede "On beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara ve diğer (on beş yaşını tamamlamış ve fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmiş) çocuklara karşı sadece cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış"ın cezalandırılacağı belirtilmiştir. 104. maddede ise "cebir, tehdit ve hile olmaksızın, on beş yaşını bitirmiş olan çocukla cinsel ilişkide bulunan kişinin şikâyet üzerine ceza alacağı" ifade edilmiştir.

TCK'da 2005 yılında gerçekleştirilen değişiklikler ile kişilerin cinsel suçların cezalarından çekinmelerini sağlamaya yönelik artırılar yapılmakla birlikte çocukların cinsel istismarı suçuna yönelik kapsamlı düzenlemelerin 2014 ve ardından 2016 yılında gerçekleştiği görülmektedir. 2014 yılında yürürlüğe giren 6545 ve 2016 yılında yürürlüğe giren 6763 sayılı Kanunlarla getirilen değişikliklerin, ağırlıklı olarak failerin suçlarının artırılmasına yönelik olduğu görülmektedir.

1.1.2.1 Çocukların Cinsel İstismarı Başlıklı 103. Maddede Yapılan Düzenlemeler

2005 yılında yürürlükte olan Kanunun 103. Maddesine göre çocuğu cinsel yönden istismar eden kişiye verilecek hapis cezası "üç yıldan sekiz yıla kadar" olarak belirlenmişken, 2014 yılındaki değişikliklerle bu ceza "sekiz yıldan on beş yıla kadar" şeklinde düzenlenmiştir. Aynı yıl hayata geçen diğer düzenlemeler ise cinsel istismarın sarkıntılık düzeyinde kalması hâlinde verilecek cezanın daha düşük (üç yıldan sekiz yıla kadar) olarak belirlenmesi ve sarkıntılık düzeyinde kalmış bu suçun failinin çocuk olması hâlinde soruşturma ve kovuşturmanın şikâyete tabi kılınmasıdır. Bu değişikliğin ardından 2016'da yapılan son düzenleme, mağdurun on iki yaşını tamamlamamış olması hâlinde verilecek cezanın daha ağır olarak belirlenmesine ilişkindir. On iki yaşını tamamlamamış çocuğun cinsel istismarı durumunda cezanın on yıldan, sarkıntılık

¹18 yaşın altındaki herkesi "çocuk" olarak kabul etmiş, çocuğun fahişelikte, pornografik yayınların üretiminde veya pornografik gösterilerde kullanılması, bunlar için tedariki ya da sunumu", "kötü şartlardaki çocuk işçiliği" kapsamında değerlendirilmiştir [Madde 2 ve Madde 3 (b)]. Bakırcı (2007, s.10) bu sözleşmede çocuk pornografisi ve fahişeliğinin çocuk işçiliği kapsamında değerlendirilmesini eleştirmekte, çocukların her ne şekilde olursa olsun cinsel amaçlı kullanımının onları "işçi" değil ancak mağdur veya tanık yapabileceğini savunmaktadır.

durumunda kalan eylemin cezasının beş yıldan az olamayacağı ifade edilmiştir.

103. Maddede çocuğa yönelik cinsel istismarın nitelikli halleri ele alınmaktadır. 2005 yılında yürürlükte olan Kanunun 103. Maddesine göre cinsel istismarın vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi suçun nitelikli hali olarak tanımlanmış, bu durumda cezanın ağırlaştırılarak 8 yıldan 15 yıla kadar verilebileceği ifade edilmiştir. 2014 yılında yapılan değişiklikle bu cezada artırıma gidilmiş, verilecek cezanın on altı yıldan aşağı olmaması sağlanmıştır. 2016 yılında yapılan yeniden düzenlemeyle mağdurun on iki yaşını tamamlamamış olması halinde bu suç için verilecek cezanın on sekiz yıldan az olamayacağı belirtilmiştir.

103. Maddenin 2005 yılında yürürlükte olan haliyle 2014 ve 2016 yılındaki değişikliklerle güncellenmiş hali karşılaştırıldığında suçun nitelikli hallerinin daha detaylı bir şekilde yazıldığı görülmektedir. Maddenin en son versiyonunda cinsel istismar suçunun "a) Birden fazla kişi tarafından birlikte, b) İnsanların toplu olarak bir arada yaşama zorunluluğunda bulunduğu ortamların sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle, c) Üçüncü derece dâhil kan veya kayın hısımlığı ilişkisi içinde bulunan bir kişiye karşı ya da üvey baba, üvey ana, üvey kardeş veya evlat edinen tarafından, d) Vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruyucu aile veya sağlık hizmeti veren ya da koruma, bakım veya gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından, e) Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle, işlenmesi hâlinde" verilecek cezanın yarı oranında artırılacağı belirtilmiştir.

Cinsel istismarın on beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte algılama yeteneği gelişmemiş çocuklara karşı "cebiri veya tehditle" ya da diğer çocuklara karşı "silah kullanmak suretiyle" gerçekleştirilmesi de cezanın ağırlaştırıcı nedenleri olarak 103. Maddede yerini almıştır. Maddede bu cebir ve şiddet nedeni ile mağdurun yaralanması halinde ayrıca kasten yaralama suçuna ilişkin hükümlerin uygulanacağı ve suç sonucu mağdurun bitkisel hayata girmesi veya ölümü halinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verileceği de belirtilmiştir. 103. Maddenin 2005 yılından bu yana geçirdiği en önemli değişimlerden biri de 2005 yılında yürürlükte olan Kanunda yer alan ve çok tartışılan "(6) Suçun sonucunda mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması halinde, onbeş yıldan az olmamak üzere hapis cezasına hükümlenir." fıkrasının 2014 tarihinde yapılan değişiklikle metinden çıkartılmasıdır.

1.1.2.2 Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Başlıklı 104. Maddede Yapılan Düzenlemeler

Reşit olmayanla cinsel ilişki başlıklı 104. Maddede yapılan düzenlemelerin de cezaların artırımı konusuna odaklandığı görülmektedir. Maddenin en son halinde "cebiri, tehdit ve hile olmaksızın, onbeş yaşını bitirmiş olan çocukla cinsel ilişkide bulunan kişinin şikayet üzerine, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağı belirtilmektedir. Maddenin 2015 yılında geçerli versiyonunda bu suç için belirlenmiş ceza "altı aydan iki yıla kadar"dı ve failin mağdurdan beş yaştan daha büyük olması durumunda, şikayet koşulu aranmaksızın cezanın iki kat artırılacağı belirtilmişti. Uygulamada karşılaşılan sıkıntılar nedeniyle fail ile mağdur arasındaki yaş farkını esas alan fıkra Anayasa Mahkemesi kararı (23/11/2005 tarihli ve E: 2005/103, K: 2005/89 sayılı karar) ile iptal edilmiştir. Bu iptalin ardından 2014 yılında yapılan yeniden düzenlemeyle "suçun mağdur ile arasında evlenme yasağı bulunan, evlat edineceği çocuğun evlat edinme öncesi bakımını üstlenen veya koruyucu aile ilişkisi çerçevesinde koruma, bakım ve gözetim yükümlülüğü bulunan kişi tarafından işlenmesi hâlinde, şikâyet aranmaksızın, on yıldan on beş yıla kadar hapis cezası verilmesi" konuları Maddeye eklenmiştir.

1.1.2.3 Cinsel Taciz Başlıklı 105. Maddede Yapılan Düzenlemeler

2014 yılında yapılan değişiklik ile *Cinsel taciz* başlıklı 105. Maddede suçun çocuğa karşı işlenmesi konusu yer almıştır. 2005 yılındaki versiyonda çocuklara yönelik her türlü cinsel eylem cinsel istismar olarak kabul edilmiş, cinsel taciz suçunun çocuğa karşı işlenmesi söz konusu edilmemiştir. 2014 yılında yapılan değişiklikle cinsel taciz suçunun çocuğa karşı işlenmesi halinde (altı aydan üç yıla kadar hapis cezası), yetişkinlere karşı işlenmesinden (üç aydan iki yıla kadar hapis cezası veya adli para cezası) daha ağır bir ceza belirlenmiş, suçun mağdurun şikayetine bağlı olduğu belirtilmiştir. Cinsel taciz suçunun "a) Kamu görevinin veya hizmet ilişkisinin ya da aile içi ilişkisinin sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle, b) Vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruyucu aile veya sağlık hizmeti veren ya da koruma, bakım veya gözetim yükümlülüğü bulunan kişiler tarafından, c) Aynı işyerinde çalışmanın sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle, d) Posta veya elektronik haberleşme araçlarının sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle, e) Teşhir suretiyle işlenmesi" cezaayı ağırlaştırıcı nedenler olarak sayılmıştır. Suç nedeniyle mağdurun işi bırakmak, okuldan veya ailesinden ayrılmak zorunda kalmısı durumunda verilecek cezanın bir yıldan az olamayacağı belirtilmiştir.

2 YÖNTEM

Bu çalışmada Mecliste son dönem yasama yıllarında (27. Dönem 1. Yasama Yılı: 25.06.2018 ve 27. Dönem 2. Yasama Yılı: 01.10.2018-ve sonrası...) görüşülen, çocuğun cinsel istismarını konu alan tüm kanun teklifleri suçun mağduruna ve failine yönelik bakış açısını anlamak amacıyla incelenmiştir. Bu bağlamda 02.07.2018-16.05.2019 tarihleri arasında Meclise sunulan 22 adet kanun teklifi içerik analizi yöntemiyle ele alınarak kanun tekliflerinin konusu ve teklif edilen değişiklikler üzerinden kategoriler geliştirilmiştir. Ortaya çıkan kategoriler kamuoyuna yansıyan tartışmalar eşliğinde irdelenmiştir. Tekliflerin birden fazla konuyla ilgili olması halinde yalnızca çocukların cinsel istismarı konusuyla ilgili maddeler ele alınmıştır. Ulusal mevzuatta cinsel istismarla ilgili olabilecek başka kanun ve maddeler de² bulunmakla birlikte araştırmanın örnekleme son dönem kanun tekliflerinde geçen ve çocukların cinsel istismarı konusunu ele alan kanun ve maddelerle sınırlı tutulmuştur.

3 BULGULAR

TCK'nın 2005 yılında yürürlüğe girmesinin ardından çocuğun cinsel istismarı suçunu düzenleyen maddelerin en son 2016 yılında değişikliğe uğradığı, bu değişikliğin ardından 2018 yılında konuyla ilgili pek çok kanun teklifinin TBMM'ye sunulduğu görülmektedir. Bu bölümde Mecliste son dönem yasama yıllarında çocuğun cinsel istismarını konu alan kanun teklifleri üzerinden ulaşılan bulgulara yer verilmiştir.

3.1 Meclise Sunulan Son Dönem Kanun Teklifleri Üzerinden İnceleme

Çocukların cinsel istismarı konusunda verilen teklifler 4 Kanun üzerinden sunulmuştur. Bu kanunların üçü (5237 Türk Ceza Kanunu, 5271 Ceza Muhakemesi Kanunu, 5275 Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun) ceza adalet sistemi ile biri (1739 Milli Eğitim Temel Kanunu) eğitim sistemi ile ilgilidir. Kanunların tümünde toplamda 19 maddede değişiklik yapılması teklif edilmiştir. Araştırma kapsamında incelenen 22 teklifin 18'i ceza adalet sistemi, 3'ü çocuk koruma sistemi ve 1'i eğitim sistemi üzerine değişiklik yapılmasına ilişkindir. Tekliflerde cezaların ağırlaştırılmasına ilişkin önerilerin egemen olduğu ifade edilebilir. Bu tarz tekliflerin gerekçelerinde mevcut uygulamaların sonuçlarına dikkat çekildiği görülmektedir. Kanun hükümlerinin erkek egemen bakış açısıyla hazırlanması, cinsel suçlara yönelik cezaların yetersiz kalması, cezaların caydırıcı olmaması, toplumda işlenen suçların cezasız kaldığı yönünde kanaat oluşması, cinsel suçların cezalarında indirim uygulamaya izin veren düzenlemeler nedeniyle bu tür suçların teşvik edilmesi öne çıkan noktalardır. Bu bağlamda kanunların failer tarafından suiistimal edilmesinin engellenmesi, kamu vicdanı, mağdurlar ve maktul yakınları açısından adaletin sağlanması, devlete, yargıya ve adalet duygusuna duyulan güvenin güçlendirilmesi gerektiği konuları cezaların ağırlaştırılmasının gerekçeleri olarak sunulmuştur.

3.1.1 Ceza Adalet Sistemiyle İlgili Kanun Teklifleri

5237 TCK'nın hakkında en çok değişiklik teklifi verilen metin olarak öne çıktığı görülmektedir. Bu kanunun 11 maddesinde değişiklik öngörülmüştür. Verilen tüm teklifler tarandığında, bu 11 maddeye ilişkin toplamda 38 kez değişiklik için öneri dile getirildiği belirlenmiştir.

• Çocukların Cinsel İstismarı Başlıklı 103. Madde İçin Teklif Edilen Değişiklikler

TCK için öngörülen değişikliklerin neredeyse 1/3'ü (12 kez tekrarlanan değişiklik teklifi) *Çocukların cinsel istismarı* başlıklı 103. Maddeye yöneliktir. 103. Madde için önerilen tekliflerde, cezanın belirlenmesi için yapılmış çocuklar arasındaki yaş (on iki, on beş ve on sekiz yaşları arasındaki) ayırımının kaldırılması ve failere verilecek cezaları ağırlaştırıcı nedenlerin daha detaylı düzenlenmesi konularının öne çıktığı görülmektedir. Türkiye'nin imzaladığı uluslararası sözleşmelerde (başta BM Çocuk Hakları Sözleşmesi olmak üzere) belirtilen çocuk tanımı ile ulusal mevzuatta (TMK, ÇKK, TCK) yer alan çocuk tanımı arasındaki

² TCK'da yer alan İnsanlığa karşı suçlar Madde 77, İnsan ticareti Madde 80, İşkence Madde 94, Çocuk düşürme Madde 100, Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma Madde 109, Müstehcenlik Madde 226, Fuhuş Madde 227, Aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüğün ihlali Madde 233, Çocuğun kaçırılması ve alıkonulması Madde 234, Suçu bildirmeme Madde 278, Kamu görevlisinin suçu bildirmemesi Madde 279, Sağlık mesleği mensuplarının suçu bildirmemesi Madde 280; Genital muayene Madde 287; CMK'da yer alan Diğer kişilerin beden muayenesi ve vücuttan örnek alınması Madde 76, Kadının muayenesi Madde 77; 1117 Sayı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanunu, 5187 Basın Kanununda yer alan Cinsel saldırı, cinayet ve intihara özendirme Madde 20, Kimliğin açıklanmaması Madde 21; 5651 İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda yer alan Erişimin engellenmesi kararı ve yerine getirilmesi Madde 8; 2559 Polis Vazife ve Salahiyet Kanununda yer alan Madde 11 buna örnek verilebilir.

çelişiklere (Esas no: 2 / 394, 2018 ve Esas no: 2/856, 2018) ve on sekiz yaşını doldurmamış çocuklarla cebir, tehdit ya da hile olmadan cinsel ilişki gerçekleştiremeyeceğine dikkat çeken (Esas no: 2/243, 2018) teklifler 103. Maddede cinsel istismarın çocuklar arasında yaş ayrımı gözetmeksizin, uluslararası sözleşmelerle uyumlu olacak şekilde on sekiz yaşını tamamlamamış tüm çocuklara karşı işlenen bir suç olarak tanımlanması gerektiğini savunmuştur. Mağdurların yaşadığı mağduriyetlerin boyutunun ancak alınacak sosyal inceleme raporu ya da psikiyatrik rapor ile saptanabileceği, etkilerin kişiden kişiye değişebileceği ve yaş kriterine göre mağduriyet saptamanın hataya düşülmesini sağlayacağı belirtilmiştir (Esas no: 2/20, 2018). Aynı dönem içerisinde aynı milletvekili tarafından verilmiş bir diğer teklifte cinsel istismar tanımındaki (Esas no: 2/19, 2018) “on beş yaş” kriteri yerine on yedinin önerilmesi ise çelişkili bulunmuştur. Bu teklifte çocuğu cinsel yönden istismar eden kişinin “yedi yıldan on yıla kadar” hapis cezası alması, böylece diğer tekliflerle ters bir şekilde, cezada indirim neden olacak bir değişiklik talep edilmiştir. Aynı teklif içerisinde cezanın artırımına ilişkin öneriler de getirildiği görülmektedir. Bunlar hapis cezasının “filin vücuda organ veya sair cisim sokulması suretiyle gerçekleşmesi durumunda”, “yirmi yıldan az olmaması”, cinsel istismarın sarkıntılık düzeyinde kalması halinde “sekiz yıldan on yıla kadar” verilmesidir. Yine aynı milletvekili tarafından verilmiş bir diğer teklifte (Esas no: 2/243, 2018) çocuğu cinsel yönden istismar eden kişi için önerilen hapis cezasının var olandan daha hafif (altı yıldan sekiz yıla kadar) önerilmesi ise dikkati çeken bir diğer konudur.

103. maddede cinsel istismarın tanımındaki yaş ayrımlarını koruyarak değişiklik öneren tekliflerin ikisinde, (Esas no: 2/17, 2018 ve Esas no: 2/19, 2018) on sekiz yaşından küçüklerin çocuk olarak tanımlanması felsefesine uygun olarak, mağdurun on iki yaşını tamamlamamış olması nedeniyle daha ağır ceza verilmesine neden olan düzenlemenin maddeden tamamen kaldırılması önerilmiştir. Bu konuda 2019 yılında en son verilmiş teklifte ise (Esas no: 2/1810, 2019) on iki yaşın on beşe yükseltilerek var olan cezalarda alt sınırın (cinsel istismar suçu için on yıl, suçun sarkıntılık düzeyinde kalması halinde beş yıl; mağdurun on beş yaşını tamamlaması halinde hem cinsel istismar hem de sarkıntılık suçu için on iki yıl olarak) yükseltilmesi önerisi getirilmiştir. Aynı teklifte *cinsel istismarın vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda* verilecek cezanın da alt sınırı yükseltilmiş, on iki yaşın on beşe çıkarılması önerisi bu fıkra için de getirilmiştir. Aynı zamanda teklifte *sarkıntılık düzeyinde kalmış suçun failinin soruşturma ve kovuşturma yapılmasını mağdurun, velisinin ya da vasisinin şikayetine* bağlayan düzenlemenin kaldırılması, failin çocuk olması durumunda dahi bu suçun şikayete bağlı olmaktan çıkarılması önerilmiştir. Mayıs 2019’da verilmiş bu son teklifin cinsel istismar tanımındaki yaş ayrımlarını korumasının yanı sıra en yüksek cezaları öneren teklif olduğu ifade edilebilir.

Madde 103 için teklif edilen cezayı ağırlaştırıcı nedenler arasında suçun silah kullanmak suretiyle, gece vakti, konutunda, mağdurun fiziksel, zihinsel eksikliğinden veya zor durumundan yararlanılarak, görüntü kaydı yapılarak işlenmesi ve fiil sonucu çocuğun gebe kalması konuları eklenmiştir. Suçun, görüntü kaydının yapılarak işlendiği hallerde mağdura yönelik şantaj filminin de gerçekleştirilmiş olması halinde ayrıca şantaj suçuna hükümler uygulanması da önerilmiştir (Esas no: 2/17, 2018).

103. Maddeye yönelik tekliflerde çocukların cinsel istismarı suçundan hüküm giyenlerin hükmün açıklanmasının geri bırakılması, haksız tahrik ve iyi hal indiriminden faydalanamaması (Esas no: 2/17, 2018; Esas no: 2/19, 2018 ve Esas no: 337, 2018) ile bu suçlarda zamanaşımının işlememesi (Esas no: 2/337, 2018; Esas no: 534, 2018 ve Esas no: 2/734, 2018; Esas no: 2/1810, 2019) önerilerinin getirildiği görülmektedir. Bir diğer teklifte (Esas no: 2/1352, 2018) çocukların cinsel istismarı suçuna verilecek cezalarda takdiri indirim uygulanmasının önüne geçilmesi amaçlanmıştır. TCK Madde 62’de takdiri indirim nedenleri arasında “failin geçmişi, sosyal ilişkileri, fiilden sonraki ve yargılama sürecindeki davranışları, cezanın failin geleceği üzerindeki olası etkileri gibi hususlar” sayılmıştır. Bu teklif 2005 yılından bu yana TCK’da çeşitli tarihlerde yapılan değişikliklerle çocukların cinsel istismarı suçuna yönelik cezalarda artış görülmekle birlikte çocuğa yönelik cinsel istismar vakalarında düşüş olmamasının başlıca nedeni olarak failin verilen cezalarda basit gerekçelerle takdir indirimine gidilmesini göstermiştir. Bir diğer teklif de (Esas no: 2/451, 2018) cinsel istismar suçundan hüküm giyenlerin, aynı fiili tekrarlamalarını önlemek ve çocuklara yakın olmalarını engelleyici tedbirler almak amacıyla, cezalarını tamamladıktan sonra da on yıl süreyle izlenmelerini önermiştir.

• *Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Başlıklı 104. Madde İçin Teklif Edilen Değişiklikler*

On sekiz yaş altı çocuklara yönelik her türlü cinsel davranışın çocukların cinsel istismarı şeklinde düzenlenmesi gerektiğine vurgu yapan teklifler 104. Maddenin yürürlükten tamamen kaldırılmasını (Esas no: 2/243, 2018) ya da maddenin 18 yaş esasına göre yeniden düzenlenmesini ve bu cezalarda indirim yapılmamasını (Esas no: 2/394, 2018) önermiştir. Bunun yanı sıra TCK’nın 104. Maddesinde yer alan cezaların artırımına yönelik değişiklikler dikkati çekmektedir. Bu bağlamda reşit olmayanla cinsel ilişki yaşınının

on beşten on yediye çıkarılması, bu suça ilişkin cezaların “iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası” yerine “sekiz yıldan on iki yıla kadar hapis cezası”na çıkarılması, failin mağdurdan en az üç yaş ve daha büyük olması halinde, şikâyet konusu aranmaksızın, cezanın yarı oranında artırılması önerilmiştir (Esas no: 2/19, 2018). 104. Maddeyi konu alan diğer tekliflerde (Esas no: 2/17, 2018 ve Esas no: 2/1810, 2019) ise suçun mağdur ile arasında evlenme yasağı bulunan kişi tarafından işlenmesi hâlinde verilecek cezanın artırılması (“on yıldan on beş yıla kadar” yerine “on beş yıldan yirmi yıla kadar”) önerilmiştir. Bir teklifte (Esas no: 2/17, 2018) rıza konusuna değinilmiş, “failin cebir, tehdit, hile, sosyal baskı, mağdurun fiziksel veya zihinsel eksikliği veya mağdurun zor durumundan yararlanılarak işlenmesi halinde” rızanın yok kabul edileceğinin açıkça ifade edilmesi önerilmiştir.

- **Cinsel Taciz Başlıklı 105. Madde İçin Teklif Edilen Değişiklikler**

TCK'nın 105. Maddesine yönelik verilen tekliflerde (Esas no: 2/337, 2018; Esas no: 2/243, 2018 ve Esas no: 2/1810, 2019) cinsel taciz suçu açısından failin cezalandırılmasında şikâyet şartının kaldırılması önerisi dikkat çekmektedir. Bu değişikliğin gerekçesi olarak “on beş yaşından büyük çocukla cinsel ilişkiye giren kişiye verilecek cezanın şikâyete bağlı olması engellenerek, çocuğun yüksek yararının çevre baskısı ve geleneksel bahanelerle zedelenmemesi” gösterilmiştir (Esas no: 2/337, 2018). Bu suçun çocuğa karşı işlenmesi halinde cezanın alt sınırının altı aydan bir yıla yükseltilmesi, mağdurun işi bırakmak, okuldan veya ailesinden ayrılmak zorunda kalması halinde ise verilecek cezanın alt sınırının bir yıldan iki yıla çıkarılması önerilmiştir (Esas no: 2/1810, 2019).

- **Ceza Adalet Sistemiyle İlgili Teklif Edilen Diğer Değişiklikler**

Madde 66 *Dava zamanaşımı* ve Madde 68 *Ceza zamanaşımı* maddelerini ele alan teklifler (Esas no: 2/144, 2018; Esas no: 2/112, 2018 ve Esas no: 2/66, 2018), çocukların cinsel istismarı suçları hakkında zamanaşımı hükümlerinin uygulanmaması önerisini getirmiştir. Söz konusu önerilerin gerekçesi olarak zamanaşımı uygulamasının failer tarafından suiistimal edildiği, çocuklara karşı işlenen cinsel suçların Türk Ceza Kanununun 77. Maddesine göre “insanlığa karşı suç” sayılabilecek nitelikte olduğu ve insanlığa karşı suçlarda zamanaşımı hükümlerinin zaten işletilmediği konuları öne çıkmaktadır. Zamanaşımı uygulanmaması konusunda verilmiş bu 3 teklifin yanı sıra, 1 teklif de *Dava zamanaşımı* başlıklı 66. Maddenin yeniden düzenlenmesi amacıyla verilmiştir. Yürürlükte olan 66. madde zamanaşımını “... çocuklara karşı üstsoy veya bunlar üzerinde hüküm ve nüfuzu olan kişiler tarafından işlenen suçlarda çocuğun onsekiz yaşını bitirdiği günden itibaren işlemeye başlar” şeklinde düzenlemekte, bu teklifte (Esas no: 2/452, 2018) ise çocuklara karşı işlenen cinsel istismar suçlarında sanığın mağdurla olan yakınlık veya hüküm ve nüfus ilişkisine bakılmaması önerilmektedir. Aynı siyasi parti içerisinden 2 farklı ismin verdiği tekliflerin birbiriyle çeliştiği görülmektedir. 5237 TCK'nın *Cezanın belirlenmesi* başlıklı 61. Maddesinde süreli hapis cezasının 30 yıldan fazla olamayacağı kuralında cinsel saldırı ve çocuğun cinsel istismarı suçunun kapsam dışı bırakılması önerilmiştir (Esas no: 2/17, 2018).

5237 TCK'nın *Kasten öldürme suçu* başlıklı 82. Maddesinin ele alındığı teklifte (Esas no: 2/243, 2018) maddeye kadın ve çocuğa karşı işlenen öldürme eylemlerinde tahrik ve iyi hal indiriminin yapılamayacağı ifadesinin eklenmesi önerilmiştir. TCK'da önerilen bir diğer önemli değişiklik ise *Birden çok evlilik, hileli evlenme, dinsel tören* başlıklı 230. Maddeyi ele almaktadır. Bu maddeyi konu alan teklif (Esas no: 2/855, 2018) Anayasa Mahkemesinin 2015 yılında, TCK'nın 230. Maddesinin 5 ve 6. Fıkralarındaki resmi nikâh olmadan dini nikâh kıyan imam ve çiftlere 2 aydan 6 aya kadar hapis cezası veren maddeyi iptal etmesinin yaratabileceği sonuçlara işaret etmektedir. Anayasa Mahkemesinin bu kararının çocuk evliliklerinin önünü açacağını işaret ederek, TCK'ya göre çocuk evliliklerinde nikâhlananların ve ebeveynlerin bile cezalandırılırken, bu ilişkiyi tesis edenlerin cezasız kalmaması gerektiğini vurgulamıştır. Söz konusu teklifte 4721 Türk Medeni Kanununda belirtilen yaş hadlerine uygun olarak resmî nikâh yapmaksızın dinsel tören yapan kişilere çocukların cinsel istismarı suçu kapsamında ceza verilmesi öngörülmüştür.

TCK'da değişiklik öneren tekliflerin 3 tanesi hariç tümünün suçun faillerini daha ağır cezalandırmaya yönelik olduğu görülmüştür. Bunlardan ikisi yukarıda sözü geçen (Esas no: 2/19, 2018 ve Esas no: 2/243, 2018) ve milletvekilinin diğer teklifleri ile çelişki oluşturabilecek öğeler barındıran tekliflerdir. Diğerleri ise çocuklar arasındaki cinsel davranışlarda suçun mağduru ile failinin birbirine karıştığına vurgu yapan ve TCK'nın *Yaş küçüklüğü* başlıklı 31. Maddesinin yeniden düzenlenmesinin çocuk ceza adaleti sistemi açısından önemini vurgulayan tekliftir (Esas no: 2/17, 2018). Bu teklifte suçun failinin on beş-on sekiz yaş aralığındaki çocuk olması halinde, suça sürüklenen bu çocuğun cezasının belirlenmesinde aynı on iki-on beş yaş aralığındaki çocuklarda olduğu gibi failin anlam ve sonuçlarını algılayıp algılayamadığı veya davranışlarını yönlendirme yeteneğinin gelişip gelişmediği, yani çocuğun ceza sorumluluğunun olup olmadığı konusunda sosyal inceleme raporu düzenlenmesi önerilmiştir. Ceza sorumluluğunun olmadığı tespit edilen çocukların

cezalandırılmaması, onlara çocuklara özgü güvenlik tedbirleri (koruyucu ve destekleyici tedbirler)³ uygulanması önerilmiştir. Aynı teklifte çocuğun cinsel istismarı suçu için (Madde 103), fail ve mağdurun on sekiz yaşın altında olduğu durumlar göz önünde bulundurularak “failin vücuda organ veya sair cisim sokulması suretiyle gerçekleşmesi durumunda, mağdurun on dört yaşından büyük, fail ile mağdur arasındaki yaş farkının üç yaştan küçük olması” ve “mağdurun on dört yaşından küçük, fail ile mağdur arasındaki yaş farkının üç yaştan küçük olması” durumlarında failere verilecek hapis cezasının diğerlerine göre daha hafif olması yönünde düzenleme önerilmiştir. TCK'nın yanı sıra ceza adalet sistemiyle ilgili değişiklik önerilen diğer mevzuat metni **5275 Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunudur**. Bu kanunun 3 maddesinde değişiklik önerilmiş olup değişikliklerin tümü failere verilen cezalar üzerine odaklanmıştır. Bu kanun için verilen teklifler, cinsel dokunulmazlığa ve özellikle çocuklara karşı işlenen cinsel suçlardan mahkûm olanların açık ceza infaz kurumlarından, koşullu salıverilme ve denetimli serbestlik tedbiri imkânlarından faydalanamamasını önermektedir (Esas no: 2/337, 2018 ve Esas no: 1252, 2018).

3.1.2 Çocuk Koruma Sistemiyle İlgili Kanun Teklifleri

Ceza adalet sistemini düzenlemeye ilişkin kanunlardan **5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanununa** yönelik tekliflerde çocuk koruma sisteminin iyileştirilmesine ilişkin öneriler getirildiği görülmektedir. Bu kanun için verilen tekliflerin (Esas no: 2/247, 2018; Esas no: 2/450, 2018 ve Esas no: 2/1929) amacıyla soruşturma ve kovuşturma süreçlerinde mağdur çocuğun yaşadığı travmanın en aza indirilmesi, çocuk koruma sistemiyle ilgili kalıcı ve etkili model geliştirilmesi ve mahremiyet konusunda özenli, mahrumiyeti ve mağduriyeti giderecek nitelikte bir çocuk koruma politikası oluşturulması konuları öne çıkmaktadır. Bu bağlamda kanunun *Soruşturmanın gizliliği başlıklı* 157. Maddesine eklenecek bir fıkra ile çocuklara yönelik cinsel istismar suçlarına ilişkin soruşturma ve kovuşturma süreçleri ile yargılama safhalarının tamamında mağdur çocuğun korunmasına yönelik önlemler alınması, bu kapsamda soruşturma ve kovuşturmanın gizlilik içinde yürütülmesi, bu süreçlerde edinilen bilgilerin açıklanması ve yayılmasının yasaklanması hedeflenmiştir. Yine Kanuna eklenecek bir madde ile istismara uğrayan çocuğun ifadesinin çocuğun yüksek yararı ve ruhsal durumu gözetenilerek alınmasına yönelik düzenlemeler yapılması ve mağdur çocuğun yargılama sırasında zorunlu olmadıkça duruşmaya çağrılmaması amaçlanmıştır. (5395 Çocuk Koruma Kanunu) çerçevesinde cinsel istismara uğramış çocukların soruşturma ve kovuşturmasının çocuk bürosu bünyesinde oluşturulmuş özel bir birim ve Cumhuriyet savcısı tarafından bizzat yapılması, işlemler sırasında zorunlu görevliler dışında en az kişinin sürece katılması, bu davaların çocuk mahkemelerinde görülmesi ve davaların tek bir oturumda karara bağlanması dile getirilen diğer önemli konulardır.

3.1.3 Eğitim Sistemiyle İlgili Kanun Teklifleri

1739 Milli Eğitim Temel Kanunu için verilen tek teklifte (Esas no: 2/1343, 2018) okul öncesi eğitimin ve ilköğretimin görevleri arasına 'çocukların cinsel istismara karşı korunmasına yönelik bilinçlenmelerini sağlamak' konusunun eklenmesi ve bu amaçla verilecek dersin ilköğretim okullarında okutulan zorunlu dersler arasında yer alması teması işlenmiştir.

4 TARTIŞMA

Bu bölüm, Meclise sunulmuş son dönem kanun teklifleri, TCK'da yapılmış son dönem değişiklikler ve kamuoyunda yer almış tartışmalar üzerinden kaleme alınmıştır.

4.1 Yaş Kriterine Dayalı Ayırım

Yürürlükte olan TCK 103. Maddede cinsel istismar deyiminin tanımı yapılırken on beş yaş kriter olarak belirlenmiş, mağdurun on iki yaşından küçük olması failere verilen cezayı ağırlaştırıcı neden olarak tanımlanmıştır. Yaş ayrımlarının ortadan kaldırılmasına ilişkin tekliflerde ise çocuğun on sekiz yaşını tamamlamamış olarak tanımlanması ön plana çıkmakla birlikte, cinsel istismar suçuna verilecek cezalar konusunda teklifler arasında uyumsuzluk olduğu tespit edilmiştir. 103. Maddede yazan sekiz-on beş yıl hapis cezasını olduğu gibi kabul eden teklifler (Esas no: 2/17, 2018; Esas no: 2/337, 2018 ve Esas no: 2/394, 2018) ve bu suç için daha hafif ceza öneren teklifler (Esas no: 2/19, 2018 ve Esas no: 2/243, 2018) olduğu görülmüştür. Yalnızca bir teklifte (Esas no: 2/1810, 2019) hem cinsel istismar suçu için hem de suçun sarkıntılık düzeyinde kalması halinde verilecek cezanın alt sınırının yükseltilmesi teklif edilmiştir. İçerisinde yaş ayrımı barındıran tekliflerde ise on yedi ve on dört yaşlarının yeni birer kategori olarak ortaya atıldığı görülmektedir. Bunun yanı sıra cezayı ağırlaştırıcı nedenler arasında tanımlanan on iki yaş yerine on beş yaşın önerildiği görülmüştür. Teklifler arasındaki bu gibi çelişkilerin kafa karıştırıcı olabileceği, tekliflerin Mecliste anlaşılma ve kabul edilme sürecine ket vurabileceği düşünülmektedir. Bu anlamda tekliflerde

³ Bkz. Türk Ceza Kanunu Madde 5 ve Madde 11.

sayısal bir çoğunluk sağlamaya çalışmaktan ziyade bu tekliflerin niteliğini artırmanın önemli olduğu ifade edilebilir. İnsan Hakları Derneği Başkanı Gülseren Yeleri, getirilen on iki yaş ayrımının, bu bağlamda 'tehdit ya da cebir' varsa ve çocuk 12 yaşından küçükse daha ağır ceza istenmesi uygulamasının oldukça tehlikeli olduğuna dikkati çekmektedir. Bu ifadenin 12 yaşındaki çocuk tehdit ya da cebir olmadan da birliktelik yaşayabilir anlamına gelebileceğine ve rıza tartışmasını yasaya sokacağına değinmektedir (Deutsche Welle Türkçe, 2018). Oysa ki küresel eğilim, cinsel istismar vakalarında psikolojik sebeplerle ya da daha fazla şiddetin yaşanacağına yönelik korku nedeniyle çocuğun rızanın aranmasının gereksiz olduğudur (Çocuğa Karşı Şiddeti Önleme Ortaklık Ağı, tarih yok). Gelişimsel olarak henüz hazır olmayan çocuğun toplumsal tabuları, yasaları ihlal ederek kendisine yöneltilen cinsel eylemi tam olarak kavrayamayacağı, bu nedenle de eyleme onay vermesinin mümkün olmadığı vurgulanmaktadır (World Health Organization, 1999, s. 15). Cezanın belirlenmesi noktasında mağduru yaş Türkiye'de olduğu gibi pek çok ülkede önemli olmakla birlikte cinsel istismar mağduru çocuklarla gerçekleştirilen derinlemesine çalışmalar (Küntay & Erginsoy, 2005; Akkuş, 2014) yaş ayrımına bakılmaksızın çocukların bu travmanın sonuçlarından ne derece etkilendiklerini gözler önüne sermektedir. Bu anlamda on beş yaş kriteri ve çocuğun "filin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneğinin gelişip gelişmediği"nin tespiti üzerinden gerçekleştirilen bir değerlendirmenin çocuklar arası eşitsizliğe neden olabileceği düşünülmektedir. Uzmanlar, çocuğun cinsel istismarı başlığı altındaki yapılacak tüm düzenlemelerin failin yetişkin olması durumunda 18 yaşına kadar bütün çocukları kapsayacak biçimde düzenlenmesi gerektiğine işaret etmektedir (Adli Tıp Uzmanları Derneği, 2018). Meclise son dönemde verilen kanun tekliflerinde yaş ayrımlarının kaldırılmasına yönelik öneriler olması çocuk hakları konusunda umut verici girişimler olarak değerlendirilmelidir. Bu teklifleri sunan milletvekillerinin avukat olması ise hukuki düzenlemelerde cezayı değil çocuğun yararını odağa koyan yaklaşımların olabileceğine dair kanıt oluşturmaktadır.

4.2 Cezanın Belirlenmesine İlişkin Bazı Tartışmalar

Yurt dışındaki örnekler incelendiğinde çocuklara yönelik cinsel suçların yetişkinlere yönelik olanlardan ayrı değerlendirildiği ve failere belli oranlarda ağırlaştırılmış cezaların verildiği görülmektedir. Bu örneklerde de Türkiye ile benzer şekilde failere verilen cezaların artırımında temel olarak cinsel istismara uğrayan çocukların yaşının belirleyici rol oynadığı görülmektedir (Özkara & vd., 2011, s. 16). Çocuğun cinsel istismarına ilişkin yasal durumun Anglosakson ülkelerle ve Avusturya, İsviçre, Lichtenstein, Almanya gibi kıta Avrupası ülkeleriyle karşılaştıran çalışma, ABD ve İngiltere'de çocuğa yönelik cinsel suçlara verilen cezaların Avrupa ülkelerine göre daha ağır olduğunu ve bu bağlamda Türkiye'de çocuklara yönelik cinsel suçlara ilişkin cezaların ABD ve İngiltere ile benzerlik gösterdiği tespitini yapmaktadır (Özkara & vd., 2011, s. 19). Son dönemde Türkiye'de çocukların cinsel istismarı konusu ele alınırken cezaların artırılması söyleminin ön plana çıktığı görülmektedir. Meclise iletilen kanun tekliflerinin yanı sıra kamuoyunda failerin kastrasyon ve hatta idamla cezalandırılması talepleri gündeme taşınmaktadır (CNNTURK.com, 2018; Tecavüze ve cinsel istismara idam cezası gelsin, 2018). Buna karşılık cinsel istismar failerine verilecek ağır cezaları ve tartışma yaratan kimyasal hadım uygulamasını içeren, 09 Nisan 2018 tarihinde TBMM'ye sunulan "Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı"nın kadın ve LGBTİ örgütlerinin tepkisini çektiği belirtilmelidir. Örgütler, bu tasarının çocuk istismarı vakalarının artması ve görünürlük kazanmasıyla ortaya çıkan tepkileri bastırmak için ilgili tarafların görüşü alınmadan özensizce hazırlandığını ve geri çekilmesi gerektiğini dile getirmişlerdir (Sosyal Haklar Derneği, 2018).

İnsan hakları bağlamında pek çok tartışmaya konu olan kimyasal kastrasyonun uygulanabilmesi için 2016 yılında çıkarılan Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlardan Hükümlü Olanlara Uygulanacak Tedavi ve Diğer Yükümlülükler Hakkında Yönetmelik ise ciddi itirazlarla karşılanmıştır. Türk Psikiyatri Derneği (2017) Anayasa'nın 17. maddesi uyarınca kişilerin vücut bütünlüğüne yönelik düzenlemelerin ancak kanunla yapılabilceğini ileri sürerek Danıştay'a açtığı dava sonucu söz konusu yönetmelik için yürütmeyi durdurma kararı almıştır. Çocuk hakları savunucuları da suçluların kimyasal kastrasyon, idam, müebbet hapis gibi en ağır şekilde cezalandırılmasından ziyade suçun failerine etkili, caydırıcı cezalar verilmesi gerektiğine vurgu yapmaktadır (BBC News Türkçe, 2018). Çocuk Alanında Çalışan Avukatlar Ağı üyesi Avukat Gazal Bayram Koluma, cezaların ağırlaştırılmasından çok mevcut yasaların işlerliğini sağlamanın ve çocukları koruyucu önlemler geliştirmenin önemine değinmektedir (BBC Türkçe, 2018). Çocuğa ve kadına yönelik şiddet suçlarına ilişkin yargılamaların sonuçlarına dikkat çeken Adli Tıp Uzmanları Derneği (2018), yasa uygulayıcıların ağır cezaları yersiz bulduğunu ve uygulamaktan kaçındığını ifade etmektedir.

Kanun tekliflerinin gerekçelerinde de dile getirildiği gibi ataerkil bakış açısının hukuk sistemi üzerinde egemen olması nedeniyle kadın ve çocuk haklarını gözetmekten uzak öneri ve uygulamaların gündeme getirildiği görülmektedir. 2016 yılında Meclise sunulan, kamuoyunun tepkisi sonucu geri çekilen, failin mağdurla evlenmesi sonucunda cezanın ortadan kalkmasına olanak tanıyan önerge buna örnek verilebilir (Taner, 2017, s. 319-320). Ceza kanununda çocuklara yönelik her türlü cinsel eylemi cinsel istismar olarak

tanımlanmak yerine, sarkıntılık ve cinsel taciz kavramlarının çocukla birlikte anılması da erkek egemen bakış açısının ürünü olarak okunabilir. Hukuki açıdan Madde 105 *Cinsel taciz* suçunda çocuklara karşı işlenmesinin ceza ağırlaştırıcı bir neden olarak düzenlenmesi kanunilik ilkesinin gereğinin yerine getirilmesi olarak olumlu yorumlanmaktadır (Taner, 2017, s. 308). Ancak toplumsal boyut göz önünde bulundurulduğunda cinsel taciz suçunun cinsel istismardan daha hafif bir suç tipi olarak düzenlenmesinin çocukların istismarcılar karşısında daha savunmaz kalmalarına yol açabileceği düşünülmektedir. Bu anlamda 2014 yılında TCK'da yapılan değişiklikle cinsel taciz suçunun *çocuğa karşı işlenmesi* ifadesinin maddeye girmesi çocuk hakları açısından olumsuz bir gelişme olarak değerlendirilebilir. 103. Maddede 2014 tarihinde yapılan değişiklikle *Suçun sonucunda mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulması halinde*, daha ağır ceza verilmesini öngören fıkranın metinden çıkartılmasının da mağdur çocuklar açısından olumsuz etkilere yol açtığı belirtilmelidir. Bazı uzmanlar fıkranın maddede bulunmasının cinsel istismara uğrayan çocukların beden ve ruh sağlığının "bozulmayabileceği" olasılığının da var olduğu gibi bir anlam içerdiğine işaret edilmektedir (Türk Tabipleri Birliği, 2018). Bu nokta önemli olmakla birlikte söz konusu fıkranın maddeden çıkarılmasıyla yapılan düzenlemenin failerin daha hafif ceza almasına (Taner, 2017, s. 343) ve cinsel suçlara maruz kalanların ruhsal değerlendirmelerin hiç yapılmamasına neden olduğu da (Adli Tıp Uzmanları Derneği, 2018) gözden kaçırılmamalıdır. Uygulamalara bakıldığında yapılan bu düzenlemenin de erkek egemen bakış açısıyla şekillenen sistem içerisinde çocuk yararına sonuçlar doğurmadığı görülmektedir.

Meclise sunulan kanun tekliflerinde reşit olmayanla cinsel ilişki, cinsel taciz ve cinsel istismar suçuyla ilgili maddelerde yer alan şikayet şartının kaldırılması önerisi ise tartışılması gereken bir diğer önemli konudur. Tekliflerde çocuklara yönelik cinsel şiddetin cezalandırılması oranını artırma amacının ön plana çıkarıldığı görülmektedir. Ancak suçun failinin de çocuk olması durumunda, reşit olmayanla cinsel ilişki suçu kapsamında (TCK Md. 104) "Cebir, tehdit ve hile olmaksızın" on beş yaşını doldurmuş iki çocuk arasında yaşanan cinsel deneyimde, kendisi istememesine rağmen bir yakınının şikâyetinde bulunma hakkı olup olmadığı konusu muğlak konular arasındadır (Yalçın Sancar, 2008, s.15). Bu tartışmalar eşliğinde şikayet konusunun yalnızca faile verilecek ceza açısından ele alındığı, şikayeti eden ya da etmeyen cinsel istismar mağduru (ya da fail çocuksa suça sürüklenen) çocuğu korumaya ilişkin mevzuatta herhangi bir iyileştirici düzenlemeye yer verilmediği ifade edilebilir. Türkiye'de cinsel istismar mağduru çocukların herhangi bir kurumsal hizmetten faydalanabilmeleri için şikâyetinde bulunulması ve korunma kararının resmi yollarla alınması gerekmektedir. Akkuş'un (2016) çalışması Avrupa'daki örneklerin çocuk mağdurların kimlik bilgilerini vermeksizin ve polise bildirimde bulunmaksızın hukuki ve psikolojik danışmanlık ve koruma hizmetlerinden faydalanabildiğini gözler önüne sermektedir. Bu bağlamda Türkiye'nin imzalamış olduğu, çocuk mağdurların özel ihtiyaçlarının "mağdurun şikâyetinde bulunarak dava açmasından veya mağduriyete neden olanlar hakkında ifade vermesinden bağımsız olarak sağlanması"ni garanti altına alan İstanbul Sözleşmesi'nin (Madde 18) bir an önce uygulamaya konması gerekmektedir. Bu müdahale, çocuğun yaşadığı travmanın bir kez daha tekrarlamasını önlemek açısından çok önemlidir.

Bunun yanı sıra literatürdeki tartışmalar birbiri ile yaşit çocuklar arasındaki cinsel oyunlar ile cinsel istismarın birbirinden ayrılması gerektiğine işaret edilmektedir (Kara & vd., 2004, s. 143). Doğan (2017, s. 147) kanun koyucu, bu çocukların kısmi cinsel özgürlüğüne geçerlilik tanıma ve aynı zamanda bu çocukları cinsel istismara karşı koruma amacıyla ise bu tür cinsel ilişkileri ceza hukukunun düzenleme alanından çıkarması gerektiğini ifade etmektedir. Taner (2017, s. 316) ise yargılama sürecinin bu çocukların doğru ve düzgün cinsel gelişimleri üzerinde yaratacağı olumsuz etkilerin, cezanın sağlayacağı faydaya ağır basacağını ileri sürmektedir. Avrupa Konseyi Lanzarote Sözleşmesinde de (Madde 18/3) küçük yaşta çocuklar arasındaki, karşılıklı rızaya dayalı cinsel faaliyetlerin cinsel istismar olarak tanımlanamayacağı belirtilmiştir. Soyaslan (2010, s. 240) Medeni Kanundan kaynaklı bir diğer soruna dikkat çekmektedir. Medeni Kanun (Madde 124/2), her ikisi de on altı yaşını doldurmuş ancak on sekiz yaşını doldurmamış çocukların ergin sayılarak evlenmelerine izin vermektedir. Bu tarz evliliklerde eşin kocasını şikayet etmesi durumunda kocanın TCK Madde 104 (reşit olmayanla cinsel ilişki) kapsamında değerlendirileceği belirtilmektedir. Cinsel davranışın "cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı" gerçekleşmesi halinde ise şikayet aranmaksızın TCK 103 (çocukların cinsel istismarı) kapsamında işlem yapılacaktır. 104. Madde kapsamında çocuklardan birinin şikâyeti üzerine diğer çocuğun cezalandırılmasının çocuklar arası eşitsizliğe önemli bir örnek oluşturduğu ifade edilebilir.

4.3 Çocuk Koruma ve Eğitim Sisteminin Önemi

5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanununa yönelik tekliflerin, çocuk koruma sisteminin ve adli sistemde yer alan çocuğa sunulacak sosyal hizmetlerin iyileştirilmesine ilişkin çok önemli noktalara değindiği ve bu tekliflerin birbiriyle uyumlu olmasının olumlu bir gelişme olduğu belirtilmelidir. Ancak son dönem kanun tekliflerinin 5395 ÇKK'yı yeterince ele almaması, istismar mağduru çocuğun korunmasına ilişkin yasal

düzenlemelerin geri planda kaldığını düşündürmektedir. ÇKK'da *Sosyal inceleme* başlığı altında yer alan Madde 35'te de "mahkemeler, çocuk hâkimleri veya Cumhuriyet savcılarınca gerektiğinde çocuğun bireysel özelliklerini ve sosyal çevresini gösteren inceleme yaptırılır" denilmekte ancak bu incelemenin kapsamı "çocuğun, işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneğinin mahkeme tarafından takdirinde göz önünde bulundurulur." şeklinde sınırlandırılmaktadır. ÇKK'ya Göre Verilen Koruyucu ve Destekleyici Tedbir Kararlarının Uygulanması Hakkında Yönetmelikte (2006) sosyal inceleme yaptırılması zorunlu haller belirtilmekle birlikte çocuğun cinsel istismara uğraması durumu sosyal inceleme için bir zorunluluk olarak görülmemektedir. Dolayısıyla ÇKK'ya göre sosyal incelemenin yaptırılmasının çocuk hâkimleri veya Cumhuriyet savcılarının inisiyatifine bırakıldığı ifade edilebilir. Çocuk adalet sisteminde ister fail, ister mağdur olsun çocuğun içinde bulunduğu koşulların hayati öneme sahip olduğu unutulmamalı ve bu sistem içerisinde çalışma yürüten bilirkişinin çocuğun kişisel özelliklerini ve içinde bulunduğu koşulları incelemeksizin onun yararına en uygun kararı vermesinin mümkün olamayacağı göz önünde bulundurulmalıdır. Bu bağlamda çocuğun yüksek yararı için çocuk hakkında düzenlenecek raporun inisiyatife bırakılmaması ve hazırlanmasının kanunla güvence altına alınmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.

Çocukların sosyalizasyon süreçlerinde aile ile birlikte en önemli yere sahip okul ortamında korunmasına yönelik okul sosyal servislerinin kurulması gerekliliği ise bir diğer önemli konudur. Eğitim çağındaki çocukların eğitime devam edip etmediğinden başlayarak aile içerisinde ihmal-istismara uğrayıp uğramadıkları, sokakta çalıştırılma, yaşama, madde kullanımı vb. risklere açık olup olmadıkları ya da bu risklere maruz kalıp kalmadıklarının erken tespitine yönelik risk önleyici çalışmaların söz konusu kanunda yer almasının gerektiği düşünülmektedir. Bunun yanı sıra Türkiye'de çocuk koruma sistemi içinde görev alan tüm kurum/kuruluşların nasıl işbirliği içerisinde çalışması gerektiğini ele alan Çocuk Koruma Hizmetlerinde Koordinasyon Strateji Belgesi: 2014-2019'un (2013) zaman kaybetmeden hayata geçirilmesi gerekmektedir.

5 SONUÇ

Son dönem yasama yıllarına ait tekliflerde, TCK'daki çocuklar arasında yaşa dayalı ayırımın kaldırılıp 18 yaş altındaki her bireyin çocuk olarak değerlendirilmesi önerisi çocuk hakları konusunda umut verici bir gelişme olarak değerlendirilebilir. Sosyal hizmet perspektifinden bakıldığında Medeni Kanun, Çocuk Koruma Kanunu ve Türk Ceza Kanununun BM Çocuk Hakları Sözleşmesi ile uyumlu hale getirilerek, 18 yaşını doldurmuş her bireyin "çocuk" olarak kabul edilmesi kritik bir noktadır. Hukuki açıdan bakıldığında suçun maddi unsurlarının belirlenebilmesi için cinsel istismar kavramının ve suçun basit, hafif ve nitelikli hallerinin tanımlanmasının önemi ortada durmaktadır. Ancak bunun yanı sıra cinsel istismar suçunun mağdurunun ya da söz konusu suça sürüklenen çocuğun (bu çocuğun da mağdur olarak kabul edilmesi gerektiği düşünülmektedir) kanunda yer alan yaş ayrımları ve rıza kavramı üzerinden gerçekleştirilen tartışmalar bağlamında ele alınmasının bizleri çocukların haklarını koruma noktasında geriye götürdüğü düşünülmektedir. TCK ve 5275 Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun üzerine son dönem yasama yıllarında verilmiş tekliflerde TCK'nın 102., 103., 104. ve 105. maddelerinde sayılan cinsel saldırı, çocukların cinsel istismarı, reşit olmayanla cinsel ilişki ve cinsel taciz suçlarına ilişkin cezaların artırılması ve söz konusu cezaların zaman aşımını dışında tutulması konularına ağırlıklı yer verildiği görülmektedir. Meclise verilen tekliflerde ceza konusunun ön planda olduğu, çocuk koruma sistemi ve eğitim sistemine yönelik hayati öneme sahip düzenlemelerin daha az dile getirildiği görülmektedir. Çocuk koruma sistemini iyileştirici daha fazla çalışma yapılmalıdır. BM Çocuk Hakları Sözleşmesi ve Lanzarote Sözleşmesi iç hukukumuzda işler hale getirilmelidir. Kanun maddelerinin çocuğu odağa koyarak düzenlenmesinin yanı sıra uygulamaların çocuğun yüksek yararı ilkesi çerçevesinde hayata geçirilmesi ve bunun takibinin de yasa ile güvence altına alınması gerekmektedir. Hem istismar mağduru çocukları koruma sisteminin hem de failerin cezalandırılmasını sağlayan ceza adalet sisteminin işleyişinin birlikte iyileştirilmesi gerekmektedir. Mağdurlar açısından pek çok travmatik soruna neden olan cinsel istismar konusunda verilen tekliflerin hukukçuların yanı sıra sosyal bilimcilerin de (sosyolog, sosyal çalışmacı, psikolog vb.) yer aldığı, multi-disipliner uzman bir çalışma ekibiyle birlikte hazırlanması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- 1739 Milli Eğitim Temel Kanunu. (1973). Kabul Tarihi : 14/6/1973. Yayımlandığı R.Gazete : Tarih : 24/6/1973 Sayı : 14574.
- 4721 Türk Medeni Kanunu. (2001). Kabul Tarihi: 22/11/2001. Yayımlandığı Resmî Gazete : Tarihi: 8/12/2001 Sayı: 24607.

- 5237 Türk Ceza Kanunu. (2004). Kabul Tarihi : 26/9/2004, Yayımlandığı R.Gazete : Tarih : 12/10/2004 Sayı :25611.
- 5271 Ceza Muhakemesi Kanunu. (2004). Kabul Tarihi : 4/12/2004. Yayımlandığı Resmî Gazete : Tarih: 17/12/2004 Sayı : 25673.
- 5275 Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun. (2004). Kabul Tarihi : 13/12/2004. Yayımlandığı Resmî Gazete : Tarih : 29/12/2004 Sayı : 25685.
- 5395 Çocuk Koruma Kanunu. (2005). Kabul Tarihi : 3/7/2005. Yayımlandığı R.Gazete : Tarih: 15/7/2005 Sayı : 25876.
- Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü. (2018). Adli İstatistikler 2018. Ankara: Adalet Bakanlığı.
- Adli Tıp Uzmanları Derneği. (2018, 07 05). Çocukların Cinsel İstismarı Konusunda 9 Nisan 2018 Tarihli Türk Ceza Kanunu Değişiklik Tasarısı Üzerine Adli Tıp Uzmanları Derneğinin Görüşleri. 05 05, 2019 tarihinde www.atud.org.tr: https://www.atud.org.tr/2018/07/05/cocuklarin-cinsel-istismari-konusunda-9-nisan-2018-tarihli-turk-ceza-kanunu-degisiklik-tasarisi-uzerine-adli-tip-uzmanlari-derneginin-gorusleri/ adresinden alındı
- Akkuş, P. (2014). Cinsel İstismar Mağduru Kız Çocuklar: Sosyolojik ve Viktimolojik Bir İnceleme. Sosyal Bilimler Anabilim Dalı Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü. 05 05, 2019 tarihinde [file:///C:/Users/user/Downloads/360170%20\(4\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/360170%20(4).pdf) adresinden alındı
- Akkuş, P. (2016). Cinsel İstismar Mağduru Kız Çocukları İçin Nasıl Bir Sosyal Hizmet?”. Ç. Kağıtçıbaşı , & vd. içinde, Kadın Odaklı içinde (s. 287-315). İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- ASUMA&İMDAT. (2018). Türkiye'de Çocuk İstismarı Raporu 2 . 05 05, 2019 tarihinde <http://imdat.org/wp-content/uploads/2018/05/RAPOR-%C3%87OCUK-%C4%B0ST%C4%B0SMARITAM.pdf> adresinden alındı
- Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması (Lanzarote) Sözleşmesi. (2007). Resmi Gazete ile yayımı: 10/12/2010 Sayı: 27781. 05 10, 2019 tarihinde https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc095/kanuntbmmc095/kanuntbmmc09506084.pdf adresinden alındı
- Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi. (2001). 05 10, 2019 tarihinde [file:///C:/Users/user/Downloads/CoE-HUN-RPT-3657-TR-2843%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/CoE-HUN-RPT-3657-TR-2843%20(1).pdf) adresinden alındı
- Bakırcı, K. (2007). Child pornography and prostitution: is this crime or work that should be regulated? Journal of Financial Crime, 14(1), 5-11.
- BBC News Türkçe. (2018, 03 05). Hukukçular ve mağdur yakınları çocuk istismarıyla ilgili tasarı hakkında ne düşünüyor? <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-43282420> adresinden alındı
- BBC Türkçe. (2018, 07 24). Türkiye çocuklarını koruyamıyor mu? 05 05, 2019 tarihinde <http://sendikalmucadele.org/turkiye-cocuklarini-koruyamiyor-mu-cagil-kasapoglu-osman-kaytaoglu-bbc-turkce/> adresinden alındı
- Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi. (1989). Resmî Gazete ile yayımı: 11.12.1994, Sayı: 221. 05 10, 2019 tarihinde https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc078/kanuntbmmc078/kanuntbmmc07804058.pdf adresinden alındı
- Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlardan Hükümlü Olanlara Uygulanacak Tedavi ve Diğer Yükümlülükler Hakkında Yönetmelik. (2016). Yayımlandığı R.Gazete : Tarih: 26 Temmuz 2016; Sayı : 29782. 05 02, 2019 tarihinde <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/07/20160726-1.htm> adresinden alındı
- CNNTURK.com. (2018, 04 10). Erdoğan'dan istismar açıklaması: Sıkıysa bu yola tevessül etsinler. 05 05, 2019 tarihinde <https://www.cnnurk.com/video/turkiye/erdogandan-istismar-aciklamasi-sikiysa-bu-yola-tevessul-etsinler> adresinden alındı
- Çocuğa Karşı Şiddeti Önleme Ortaklık Ağı. (tarih yok). Türk Ceza Kanunu'nda Çocuk Cinsel İstismarı Maddesindeki Değişiklik İle İlgili Çağırımız! #BirBileneSorun. 05 05, 2019 tarihinde <http://www.cocugasiddetionluyoruz.net: http://www.cocugasiddetionluyoruz.net/738/turk-ceza-kanununda-cocuk-cinsel-istismari-maddesindeki-degisiklik-ile-ilgili-cagirimiz-birbilenesorun.html> adresinden alındı

- Çocuk Koruma Kanununa Göre Verilen Koruyucu ve Destekleyici Tedbir Kararlarının Uygulanması Hakkında Yönetmelik. (tarih yok). Yayımlandığı R.Gazete : Tarih: 24 Aralık 2006 Sayı : 26386.
- Çocuk Satışı, Çocuk Fahişeliği ve Çocuk Pornografisi İle İlgili İhtiyari Protokol. (2000). Kanun No. 4755, Kabul Tarihi : 9.5.2002. 05 10, 2019 tarihinde <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k4755.html> adresinden alındı
- Çocuklar İçin Adalet Projesi. (2013). Çocuk Koruma Hizmetlerinde Koordinasyon Strateji Belgesi (2014-2019). 05 05, 2019 tarihinde <http://www.unicef.org.tr/files/bilgimerkezi/doc/9.%20KOORD%C4%B0NASYON%20STRATEJ%C4%B0%20BELGES%C4%B0.pdf> adresinden alındı
- Deutsche Welle Türkçe. (2018, 07 20). Cinsel suç tasarısı çözüm olacak mı? 05 05, 2019 tarihinde [www.dw.com/tr: https://www.dw.com/tr/cinsel-su%C3%A7-tasar%C4%B1s%C4%B1-%C3%A7%C3%B6z%C3%BCm-olacak-m%C4%B1/a-44758963](https://www.dw.com/tr/cinsel-su%C3%A7-tasar%C4%B1s%C4%B1-%C3%A7%C3%B6z%C3%BCm-olacak-m%C4%B1/a-44758963) adresinden alındı
- Doğan, R. (2017). Anamlı Yanıt Üretilmeyen İkilem: Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu. Ankara Barosu Dergisi, 75(1), 123-149.
- Esas no: 2/112. (2018, 07 02). Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi. Dönemi ve Yasama Yılı: 27/2. İlk İmza Sahibi: Mustafa Sezgin Tanrıkulu. 05 01, 2019 tarihinde <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-0112.pdf> adresinden alındı
- Esas no: 2/1252. (2018, 10 30). Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi. Dönemi ve Yasama Yılı: 27/2. İlk İmza Sahibi: Murat Emir. 05 02, 2019 tarihinde <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-1252.pdf> adresinden alındı
- Esas no: 2/1343. (2018, 11 15). Milli Eğitim Temel Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi. Dönemi ve Yasama Yılı: 27/2. İlk İmza Sahibi: İsmail Ok. 05 02, 2019 tarihinde <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-1343.pdf> adresinden alındı
- Esas no: 2/1352. (2018, 11 15). Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi. Dönemi ve Yasama Yılı: 27/2. İlk İmza Sahibi: Mehmet Güzelmansur. 05 02, 2019 tarihinde <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-1352.pdf> adresinden alındı
- Esas no: 2/144. (2018, 07 02). Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi. İlk İmza Sahibi: Mustafa Sezgin Tanrıkulu. 05 01, 2019 tarihinde <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-0144.pdf> adresinden alındı
- Esas no: 2/17. (2018, 07 02). Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi. Dönemi ve Yasama Yılı: 27/2. İlk İmza Sahibi: Mustafa Sezgin Tanrıkulu. 05 02, 2019 tarihinde <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-0017.pdf> adresinden alındı
- Esas no: 2/1810. (2019, 04 29). 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi. Dönemi ve Yasama Yılı: 27/2. İlk İmza Sahibi: Şenol Sunat. 06 26, 2019 tarihinde <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-1810.pdf> adresinden alındı
- Esas no: 2/19. (2018, 07 02). Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi. Dönemi ve Yasama Yılı: 27/2. İlk İmza Sahibi: Mustafa Sezgin Tanrıkulu. 05 02, 2019 tarihinde <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-0019.pdf> adresinden alındı
- Esas no: 2/1929. (2019, 05 16). 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi. Dönemi ve Yasama Yılı: 27/2. İlk İmza Sahibi: Ensar Aytekin. 05 26, 2019 tarihinde <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-1929.pdf> adresinden alındı
- Esas no: 2/20. (2018, 07 02). Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi. Dönemi ve Yasama Yılı: 27/2. İlk İmza Sahibi: Mustafa Sezgin Tanrıkulu. 05 02, 2019 tarihinde <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-0020.pdf> adresinden alındı
- Esas no: 2/243. (2018, 07 02). Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun Teklifi. Dönemi ve Yasama Yılı: 27/2. İlk İmza Sahibi: Mustafa Sezgin Tanrıkulu. 05 02, 2019 tarihinde <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-0243.pdf> adresinden alındı
- Esas no: 2/247. (2018, 07 02). 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanununda, Cinsel İstismara Uğramış Çocukların Mahremiyetininin Korunmasına Yönelik Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Teklifi. Dönemi ve Yasama Yılı: 27/2. İlk İmza Sahibi: Mustafa Sezgin Tanrıkulu. 05 01, 2019 tarihinde <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-0247.pdf> adresinden alındı

- Esas no: 2/337. (2018, 07 02). Türk Ceza Kanunu ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi. Dönemi ve Yasama Yılı: 27/2. İlk İmza Sahibi: Mustafa Sezgin Tanrıklulu. 05 02, 2019 tarihinde <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-0337.pdf> adresinden alındı
- Esas no: 2/394. (2018, 07 06). Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi. Dönemi ve Yasama Yılı: 27/2. İlk İmza Sahibi: Mustafa Sezgin Tanrıklulu. 05 02, 2019 tarihinde <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-0394.pdf> adresinden alındı
- Esas no: 2/450. (2018, 07 09). 5271 Sayılı Türk Ceza Muhakemesi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi. Dönemi ve Yasama Yılı: 27/2. İlk İmza Sahibi: Mahmut Tanal. 05 02, 2019 tarihinde <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-0450.pdf> adresinden alındı
- Esas no: 2/451. (2018, 07 09). 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi. Dönemi ve Yasama Yılı: 27/2. İlk İmza Sahibi: Mahmut Tanal. 05 01, 2019 tarihinde <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-0451.pdf> adresinden alındı
- Esas no: 2/452. (2018, 07 09). 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununda (TCK) Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi. Dönemi ve Yasama Yılı: 27/2. İlk İmza Sahibi: Mahmut Tanal. 05 02, 2019 tarihinde <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-0452.pdf> adresinden alındı
- Esas no: 2/534. (2018, 07 09). 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununda (TCK) Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi. Dönemi ve Yasama Yılı: 27/2. İlk İmza Sahibi: Mahmut Tanal. 05 02, 2019 tarihinde <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-0534.pdf> adresinden alındı
- Esas no: 2/66. (2018, 07 02). Toplumsal Barış ve Demokrasinin Tesisi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi. İlk İmza Sahibi: Mustafa Sezgin Tanrıklulu. 05 02, 2019 tarihinde <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-0066.pdf> adresinden alındı
- Esas no: 2/734. (2018, 07 13). Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi. Dönemi ve Yasama Yılı: 27/2. İlk İmza Sahibi: Erkan Haberal. 05 02, 2019 tarihinde <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-0734.pdf> adresinden alındı
- Esas no: 2/855. (2018, 07 27). Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi. Dönemi ve Yasama Yılı: 27/2. İlk İmza Sahibi: 05 02, 2019 tarihinde <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-0855.pdf> adresinden alındı
- Esas no: 2/856. (2018, 07 27). 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi. Dönemi ve Yasama Yılı: 27/2. İlk İmza Sahibi: Erkan Akçay. 05 02, 2019 tarihinde <https://www2.tbmm.gov.tr/d27/2/2-0856.pdf> adresinden alındı
- Fallon, B., & vd. (2010). Methodological challenges in measuring child maltreatment. *Child Abuse & Neglect*, 34(1), 70-79.
- Finkelhor, D. (1994). Current information on the scope and nature of child sexual abuse. *The future of children*, 4(2), 31-53.
- Kadına Yönelik Şiddet ve Aile içi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi (İstanbul) Sözleşmesi. (2011). 05 10, 2019 tarihinde <https://rm.coe.int/1680462545> adresinden alındı
- Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW). (1979). Resmi Gazete Tarih: 14 Ekim 1985 tarih, Sayı: 18898 . 05 10, 2019 tarihinde https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefe/belge/uluslararası_belgeler/ayrimcilik/CEDAW/CEDAW_Sozlesmesi_ve_Ihtiyari_Protokolu.pdf adresinden alındı
- Kara, B., & vd. (2004). Çocuk istismarı. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 47(2), 140-151.
- Kötü Şartlardaki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Önlemler Sözleşmesi. (1999). Kanun Tarih ve Sayısı: 25 Ocak 2001 / 4623, Resmi Gazete Yayımlı Tarihi ve Sayısı: 3 Şubat 2001 / 24307. 05 10, 2019 tarihinde alındı
- Küntay, E., & Erginsoy, G. (2005). İstanbul'da On Sekiz Yaşından Küçük Ticari 'Seks İşçisi' Kız Çocuklar. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Lazenbatt, A. (2013). Provision for young people who have displayed harmful sexual behaviour. The University of Edinburgh. 05 02, 2019 tarihinde https://pure.qub.ac.uk/portal/files/16209254/provision_young_people_displayed_harmful_sexual_be

haviour.pdf adresinden alındı

- Özkara, E., & vd. (2011). Çocuklara Yönelik Cinsel İstismarın Yasal Boyutunun Türkiye ve Diğer Ülkeler İle Karşılaştırılması. *Adli Tıp Dergisi*, 25(1), 11-24.
- Sınırtaşan Örgütlü Suçlara Karşı BM Sözleşmesi'ne Ek İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol. (2000). Kanun No. 4804, Kabul Tarihi : 30.1.2003. 05 10, 2019 tarihinde <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k4804.html> adresinden alındı
- Sokullu-Akıncı, F. (2008). *Viktimoloji (Mağdurbilim) (2 b.)*. İstanbul: Beta Yayınevi.
- Sosyal Haklar Derneği. (2018, 04 18). AKP'nin Cinsel İstismar Yasa Tasarısı'na Ortak Tepki: #TasarıİstismaraÇözümDeğil. 05 05, 2019 tarihinde sosyalhakladernegi.org: <http://sosyalhakladernegi.org/akpnin-cinsel-istismar-yasa-tasarisina-ortak-tepki-tasariistismaracozumdegil-toplumsol/> adresinden alındı
- Soyaslan, D. (2010). *Ceza Hukuku Özel Hükümler (8 b.)*. Ankara: Yetkin Yayınları.
- Taner, F. G. (2017). *Türk Ceza Hukuku'nda Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar (2 b.)*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Tecavüze ve cinsel istismara idam cezası gelsin. (2018). 05 05, 2019 tarihinde [change.org](https://www.change.org): <https://www.change.org/p/tecav%C3%BCze-ve-cinsel-istismara-idam-cezas%C4%B1-gelsin> adresinden alındı
- Türk Psikiyatri Derneği. (2017, 08 09). 'Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlarda Uygulanacak Tedavi Hakkında Yönetmelik' ile İlgili Yürütmeyi Durdurma Kararı. 05 05, 2019 tarihinde [psikiyatri.org.tr](http://www.psikiyatri.org.tr): <http://www.psikiyatri.org.tr/uploadFiles/98201721930-Cinsel-Suclar-Danistay-Karari.pdf> adresinden alındı
- Türk Tabipleri Birliği. (2018, 10 31). Cinsel istismarın beden ve ruh sağlığını bozmama olasılığı yoktur. 05 05, 2019 tarihinde <http://www.ttb.org.tr>: http://www.ttb.org.tr/haberarsiv_goster.php?Guid=667ebb5c-9232-11e7-b66d-1540034f819c adresinden alındı
- World Health Organization. (1999, 03 29-31). Report of the consultation on child abuse prevention (Document WHO/HSC/PVI/99.1). Geneva. 05 05, 2019 tarihinde file:///C:/Users/user/Downloads/WHO_HSC_PVI_99.1.pdf adresinden alındı
- Yalçın Sancar, T. (2008). "Çocuk İstismarı" ve Türk Ceza Kanunu. *Güncel Hukuk Dergisi*, 12-16.